

Tóth Ágnes

Hóember fehér alapon

(regényrészlet)

Hatalmas pelyhekben hullt a hó, lassan már bokáig ért. A negyedik emeletről figyeltem a lurkókat, hogyan hancúroznak, hógolyóznak, és milyen helyes kis hóembert építenek. Szerettem volna újra gyerek lenni és a ligetben szánkózni a régi barátaimmal. Valahogy mindig a gyerekkorom volt az a biztonságos és nyugis pont, ahová gondolataimban visszamenekülhettem, és amitől lehiggadtam a mindennapi megpróbáltatások után.

Ilyenkor télen mindig az a felejthetetlen, holdfényes februári éjszaka jutott eszembe, amikor apa, anya, az unokanővérem és annak szülei elindultunk Zsuzsanna-napot köszönteni nagyiékhoz, fel a Szeghalmi-hegyre. Aombok úgy virítottak a sötét égbolt alatt, mintha valami vicces szellem tréfából bemeszelve volna őket. Az öregek háza majd összeroppant a vastag hódunna alatt. A füst titokzatosan bodorgatta a haját az öreg kémény felett, és az ablakok sárgán pislogtak az éjszakában. A felnőttek húzták a szánkót, amin én és Éva plédekbe csomagolva kurjongattunk egy-egy huppanó után, Irma néni meg az ezüstszakállú holdra nézett, és énekelni kezdett torkaszakadtából: „Holdvilágos éjszakán, miről álmodik a lány...”, aztán a többiek is bekapcsolódtak, és mire a kapuhoz értünk, már olyan lárma volt, hogy papóék lapáttal felfegyverkezve robogtak ki az éktelen

kutyaugatásra, majd harsány hahotázás közepette tessékelték be mindannyiunkat a házba.

Papó a padlásról hatalmas sonkát és nagy szál kolbászt hozott le. Nagyi felszeletelte és a vaslábosba rakta sülni. Bor is került a pincéből és saját sütésű kenyér a kamrából, nekünk, gyerekeknek meg barackkompót és sütemény, aztán volt mulatozás hajnalig.

Hazafelé gyorsabban haladtunk, mert örült iramban csúszott velünk a lejtőn lefelé a szánkó, míg apu keresni nem kezdte papót, aki elkísért minket, de közben nyomtalanul eltűnt. Apu megállást parancsolt, és mindannyian kutatni kezdtünk visszafelé menetelve a nagy fehérségben, míg rá nem találtunk az öregre. Hason fekve evickélt a nagy hótömegben. Megfogta a bokáját egy nyúlcsapda, még a szája is megtelt hóval, és nagyokat köpködve szidta az orvvadászok anyját. Imre bácsi aztán kiszabadította, de ezzel még nem ért véget a dolog, mert az öreget, aki kissé ittas volt, igencsak elragadta súlyos feje, és előredőlve nekiindult a meredeken lefelé, mint egy ágyúgolyó. Egyenesen egy szilvafának tartott. Apa az utolsó pillanatban kapta el a kabátgallérját, így nem hasadt szét a feje. Ott aztán valamennyien hanyatt vetettük magunkat a nevetéstől, és csak fetrengtünk, hemperegtünk jókedvünkben, mint a jegesmedvék. Később anyáék

szánkóra raktak minket, és énekelve húztak hazáig. Ó, de régen volt...

Gyorsan becsuktam a konyhaablakot, magamra kaptam a kabátot, megkerestem a lyukas edényt, és lerobogtam a lépcsőn. A fazekat a gyerekek által gyúrt hóember fejére raktam, aztán kitártam a karomat, és mélyen beszívtam a tél hideg illatát. Az arcomat felfelé fordítottam, és hagytam, hogy csókolgassák a hűvös, fehér, puha flitterek.

– Szereti a telet, igaz? – kérdezte egy férfi hang.

– Igen, nagyon szeretem – válaszoltam, és kinyitottam a szememet.

Ismeretlen, harmincöt év körüli férfi mosolygott rám, és érdeklődve figyelt. Nem tudtam, hogy a pasi mosolya vagy inkább a szeme bővült-e meg jobban, csak azt éreztem, hogy nagyon melegem lett. Lehajoltam, hogy felmarkoljak egy marék havat. Tudtam, hogy ilyenkor hosszú szőke hajam előrehull, eltakarva az áruló pírt az arcomon. A férfi is lehajolt, és ő is belemerítette két tenyerét a hóba, majd felém nyújtotta.

– Dobja csak fel – mondtam, és én is felhajítottam a sajátomat. Hagytam, hogy a fehér csapadék hosszú hajamra hulljon, és tiszta szívből felnevettem, aztán hirtelen elkomolyodtam, mert arra gondoltam, hogy nem illik idegen férfiakkal ismerkedni. Megfordultam hát, és hazafelé indultam. Az idegen követett és megszólított:

– Mondja, aranyhajú hercegnő, meghívhatom egy italra vagy egy kávéra?

– Köszönöm, semmit nem iszom – mondtam, és sietni kezdtem hazafelé.

Az idegen utánam szólott:

– Láthatom még?

– Talán.

– Mikor?

– Mikor nem is reméli! – kiáltottam –, aztán beléptem egy idegen lépcsőházba, és becsuktam a kaput. Néztam az üveges ajtót borító függönyön keresztül a pasast, és sebesen vert a szívem. Az egy darabig csalódottan álldólgált, aztán lassan elindult a parkolóba. Még kétszer hátranézett, majd beszállt egy fekete Mercedesbe, és elindult a főút felé. Akkor előbújtam, megkerestem a fiamat és a lányomat, és hazahúztam őket a szánkón.

Éjszaka a férfira gondoltam. Kedvesen pimasz mosolyára, kissé vad tekintetére, rövidre nyírt fekete hajára és ápolt kezére, amivel havat markolt fel, és sajnáltam, hogy olyan balfácán módon viselkedtem, de volt elég bajom így is, és nem akartam még tetézni.

Az anyagi gondok mellett a bezártóság és a környezet is hozzájárult rossz lelkiállapotomhoz, hiszen a nemrég épült lakónegyed olyan puszta és sivár volt, akár a Szahara, csak kevesebb homok volt benne. Egyetlen szál fa, bokor vagy füvecske sem termett rajta, csak nagy, ízléstelen, szürke betonládák, szorosan egymás mellett, hogy hallani és érezni lehetett, mit mond vagy mit főz bennük a szomszéd. A férjem három váltásban dolgozott, szabadidejében fusizott, és szinte csak enni meg aludni járt haza.

A két gyerek miatt csak bedolgozó munkát tudtam vállalni egy népművészeti szövetkezetnél, ahol grafikai tanulmányaimat kamatoztattam. A kimozdulásaim a piacig és a munkahelyemig terjedtek, amikor is hetente kétszer villamosra ültem, és az isten háta mögötti lakónegyedből becancukáztam a központba, hogy beszállítsam a népi motívumokkal megfestett kendőket és korsócskákat. Aztán vissza a „gettóba”.

Tíz éve életem már a négy fal szorításában, közösségből kirekesztve, és az egyetlen világra való kitekintésemet a konyhaablakból követhetem el, ahonnan a kilátás belátásra nyílt, és ha netán megállt az órák, csak kipillantottam az ablakon, és megnéztem a Borosék falán lógó órán az időt.

Az 1989-es év vége felé a szövetkezet csődbe ment, így már két hónapja munka nélkül voltam. Pár hétig a novelláimért és az újságcikkeimért kapott külmunkatársi pénzzel egészítettem ki a férjem jövedelmét, aztán elvállaltam két óvoda dekorálását, ahol rajzfilmfigurákat és meseillusztrációkat festettem a gyerekeknek a termék falára és a kerítés belső oldalára. Aztán ez is véget ért. A pénztelenség súlyos gondokat okozott. Nem telt cipőre, közköltségre és egyebekre.

– Elegem van mindenből! – kiabáltam, miközben uzsonnát készítettem az én kedves páromnak, aki indult a délutáni műszakba.

– Akkor menj el dolgozni – replikázott az uram.

– Könnyű azt mondani. De hol találok olyan munkát, ami nem nyolcórás, hogy tudjak a gyerekekkel is foglalkozni?

– Nézd át az újság hirdetési rovatát, hátha találsz benne valamit. De minél hamarabb, mert felkopik az állunk. Most pedig megyek dolgozni, amíg van állásom – mondta, és pusztit nyomott az orromra, mielőtt kilépett az ajtón.

Muszáj valamit csinálnom, gondoltam, és előkotortam vagy tíz újságot.

Elhatároztam, hogy bármilyen munkát elvállalok. Végigböngésztem az apróhirdetési rovatokat, de csak egyetlen takarítónői állást találtam benne, ami részmunkaidős volt, és megfelelt volna

nekem. Sokáig töprengtem, elvállalam-e, aztán összeszedtem magam. A pénz kell, nagyon kell, így hát elmentem másnap a megadott címre.

Csúnya, betonszürke irodaház volt, de a portás úgy nézett ki, mint Rózsa Sándor, és ettől azonnal jobb kedvre derültem.

– Merre van a titkárság? – érdeklődtem derűsen, és a betyárképű mosolyogva szólt ki a kisablakon:

– Első emelet, balra a harmadik ajtó –, és tisztelegve megérintette kék egyensapkája szélét.

Odafent az irodában egy vörös hajú hölgyemény fogadott, és igen megmustrált. Pár kérdést feltett személyemmel, végzettségemmel és eddigi állásaimmal kapcsolatban, aztán felírta a nevemet és a telefonszámomat. Meg voltam győződve, hogy nem feleltem meg, de tévedtem. Két nap múlva felhívtak és közölték, hogy az enyém az állás.

Az életem kissé megváltozott, mert emberek közé kerültem, és péntekenként az Ady irodalmi körbe is eljártam. Ez volt Váradon akkoriban az egyetlen olyan kulturális fórum, ahol az irodalomra kiéhezett magyar értelmiség összegyűlhetett, fiatalok és idősek egyaránt, és ahol felolvashattuk alkotásainkat. Az irodalmi estek után mindig felmentünk valamelyikünk lakására vagy beültünk egy füstös kiskocsmába, és egy-egy féldeci mellett nagyokat filozofáltunk és politizáltunk.

Én pedig fejemben rügyező novellákkal és versekkel, kezemben seprűvel és felmosóronggyal kerestem mindennapi kenyeremet.

Igyekeztem jól végezni a munkámat, és jókat mulattam a házban folyó intrikákon, fúrásokon, nyalásokon

és könyökléseken. Kíváncsi voltam, hogy a főnök tud-e ezekről a dolgokról, de még nem találkoztam vele, mert Brassóban volt egy konferencián.

Egy hétfői napon szólt a titkárnő, hogy takarítsam ki szépen a diri irodáját, mert dél felé be fog jönni. Nem is volt piszok, sem rendetlenség, így csak port töröltem, és meglocsoltam a sárga dézsácskában nyújtózkodó filodendront. Gyorsan végeztem. Elégedetten néztem körül, és mivel még bőven volt idő délig, beültem az íróasztal mögé a nagy, trónszerű karosszékebe. Leszakítottam egy fehér lapot a jegyzetömről, és a filctollal rajzolgatni kezdtem.

Hamarosan körvonalazódott egy markáns férfiarc, rövidre nyírt fekete hajjal. Pimasz mosoly és kissé vad szemek néztek vissza rám. Kicsit gyönyörködtem benne, aztán néhány vonallal kétfülvű fazekat biggyesztettem a fejre, és az egészet ráraktam egy hóember törzsére. Nagyon elégedett voltam az alkotásommal.

Kintről hirtelen nagy hangzavar hallatszott be, aztán kivágódott az ajtó, és berobogott a nagyfőnök, én pedig a meglepetéstől néhány másodpercig nem bírtam magamhoz térni, csak ültem mereven a nagy íróasztalnál, a tekintélyt parancsoló főnöki székben, mint akit odaszegeztek, és némán néztem farkasszemet a szék tulajdonosával. Úgy láttam, a diri is hasonló állapotban van, mert ő sem bírt megszólalni, csak meresztette rám a szemét, mint valami kísértetre. Szerencsére csengett a telefon, és bejött a titkárnő egy fontos dokumentumot aláírtni, így hát gyorsan leléphettem.

Lerohantam az alagsorba, és kinyitottam a szekrényt. Ó, a nagy büdös francba, a nagyon nagy büdös

francba, ismételtettem, és átkoztam a napot, amikor ide szerződtem takarítani. Összeszorítottam a számat, és előszedtem a cuccaimat. Minél hamarabb kívül akartam lenni, de nem volt szerencsém. A vörös hajú jött utánam, és közölte, hogy a főnök okvetlenül beszélni akar velem. Ki nem szarja le – gondoltam –, aztán kibontottam a hajamat, kirúzsoztam az ajkamat, vállamra vettem a bundám, és előkelően felvonultam a lépcsőn.

Nem állítom, hogy nem volt gyomorgörccsöm, amikor bekopogtam a főnök ajtaján, de úgy tettem, mintha tökéletesen jól lennék.

– Mi a probléma? – kérdeztem, és figyeltem, ahogy a férfi ápolt ujjai között forgatja az íróasztalán felejtett alkotásomat.

– Ezt maga rajzolta? – érdeklődött.

– Inkább csak firkálgattam, – helyesbítettem.

– Fantasztikus! Tudja, még nem volt olyan takarítónőm, aki hóembert rajzolt volna, főleg olyat, amelyiknek az ábrázata tökéletesen hasonlít az enyémre.

– Ennek az lehet az oka, hogy eddig csak nyarat kedvelő és rövidlátó takarítónői voltak.

A férfi rám emelte a tekintetét, és úgy nézegetett, mint egy régészeti leletet, aztán megköszöri a torkát.

– Végül is igaza volt, amikor azt mondta, hogy akkor fogom látni, amikor nem is remélem.

– Ebből is láthatja, hogy nem szoktam hazudni.

– Akkor mondja meg őszintén, mit keres maga itt, azzal a rengeteg tehetőségével?

– Havi alig valamit – világosítottam fel.

– Úgy értem, miért éppen itt vállalt takarítónői állást?

– Mert a közelében akartam lenni – mondtam, és halál komoly képet vágtam.

– Honnan tudta, hogy itt dolgozom?

– Követtem magát, és érdeklődtem.

– Azt észrevettem volna – mondta a férfi.

– Na, jó, akkor töredelmesen bevallom, hogy magándetektívet fogadtam fel, olyat, aki ért az álcázáshoz.

A főnök nevetett, tiszta szívből, egészségesen, én pedig kezdtem elveszíteni a talajt a lábam alól. Szerettem volna már otthon lenni, minél messzebb a diri pimaszul vonzó egyéniségétől.

– Elmehetek végre? – kérdeztem türelmetlenül.

– Azonnal, csak szeretném, ha dedikálná nekem a rajzát. Azzal átnyújtot-

ta az asztalon a tollát, és felém tolta a hóembert. Megfordítottam a lapocskát, és amíg ő telefonált, a következőket írtam a rajz hátlapjára: „Emlék a takarítónőtől”. Mire felocsúdott, már el is hagytam a helyiséget.

Rohantam, ahogy csak bírtam, hogy elkapjam a tizenkettes buszt, de elment az orrom előtt, így hát gyalog vágtam neki az útnak. A csizmám vékony talpa beeresztette a havat, és fázni kezdett a lábam. Rettenetesen szégyelltem, hogy elárultam magam a rajzzal. Ha tudtam volna, hogy ki a főnök, nem rajzoltam volna le, és főleg nem az irodájában. A pasi a kis karikatúrából nyilván leszűrte, hogy mélyen az agyamba és a szívembe véstem. Bele szerettem volna verni a fejemet az út menti fádba. Tudtam, hogy holnaptól nem megyek be többet dolgozni, és ettől egyszerre estem kétségbe és könnyebbültem meg.

